

AMB T DE TARRAGONA

JORDI ROVIRA SORIANO

ARXIU JORDI ROVIRA

Siluetes de la ciutat de Tarragona al segle XVIII, amb el castell del Patriarca a la dreta de la catedral

El castell desaparegut

El castell del Patriarca, edifici que rivalitzava en alçaria amb la façana de la catedral, va ser dinamitat durant la guerra del Francès

Ala línia de l'horitzó de la Part Alta de Tarragona s'hi dibuixava des dels primers temps de la reconquesta un edifici espectacular, el castell del Patriarca. Va ser construït per l'arquebisbe Bernat Tort cap al 1146, continuat per Bernat d'Olivella el 1287 i ampliat i reparat pels seus successors i pel govern municipal. Va ser, després de la catedral, l'edifici més imponent de la ciutat. S'alçava a la zona compresa entre els carrers Merceria, Pare Iglesias, primer tram de les Coques i el principi del carrer Sant Llorenç i incloïa el que s'acabà anomenant carrer Nou del Patriarca.

Concebut com a residència dels arquebisbes de Tarragona, el seu aspecte era el d'una fortalesa inexpugnable. Amb unes proporcions que deixaven gairebé en ridícul l'altre gran castell de la ciutat, que era el del Rei -actualment conegut com el Pretori-, es posava de manifest de manera feient qui era el senyor feudal de la Tarragona medieval.

Es va batejar com a castell del Patriarca amb referència a Joan d'Aragó, patriarca d'Alexandria i administrador apostòlic de Tarragona, que el va reconstruir i en va

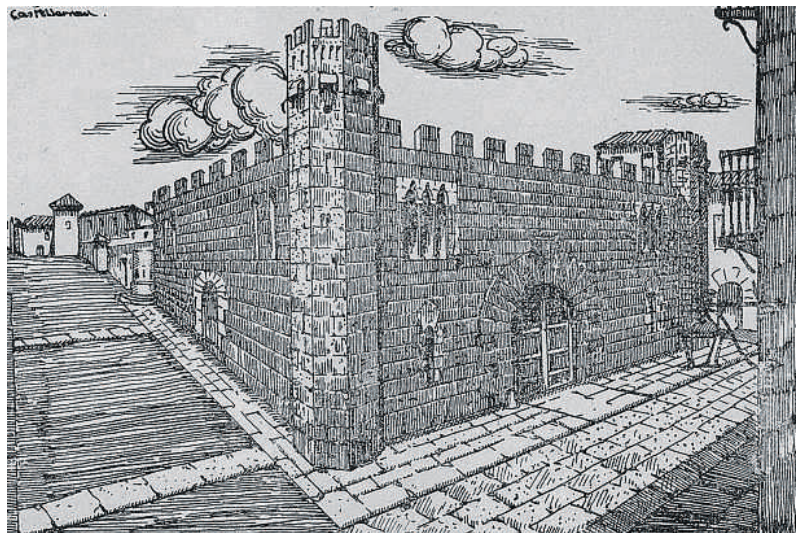
alçar les dues torres octogonals entre el 1327 i el 1334. Aquest personatge, fill de Jaume II va ser qui va consagrar la catedral l'any 1331. A mitjans de segle XIV l'arquebisbe Sancho López de Ayerbe va continuar les obres d'aquesta imponent estructura.

El castell va servir com a residència arquebisbal i escenari d'activitats protocol·làries de la primera autoritat de l'Església tarragonina i el 1525 va ser també presó fins i tot d'un rei captiu, Francesc I de França, després de la batalla

Concebut com a residència dels arquebisbes, el seu aspecte era el d'una fortalesa inexpugnable

de Pavia, quan va ser capturat i empresonat pels terços castellans de Carles I.

Aquells van ser dies d'agitació en el castell, ja que les tropes que custodiaven el rei s'aixecaren per exigir el seu salari al virrei, la qual cosa es resolgué amb fons de l'arquebisbe i del municipi tarragoní. Consta que uns malalts d'es-

ARXIU JORDI ROVIRA

Dibuix de Castellarnau amb una visió romàntica del castell

cròfula no desaproveitaven la presència d'un rei a Tarragona, ja que una antiga tradició deia que si un rei tocava un malalt afectat per aquesta xacra es guariria. El canonge Blanch explica com després d'oir missa el rei -segurament a contrarcor- va haver de fer l'estrany ritual d'imposició de mans a sota la barbeta de deu o dotze malalts i després senyalar-les per que poguessin obtenir la guarició.

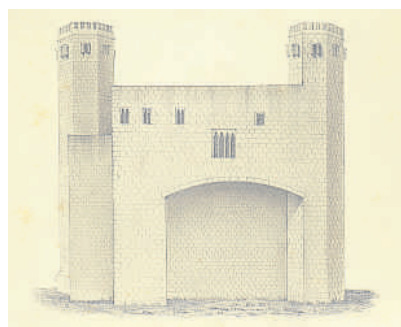
Però quan el 1572 el Cardenal Cervantes va habilitar l'antiga Paborda com a palau Arquebisbal, del vell castell començà el declivi. El castell va passar a tenir altres usos que hi motivaren reparacions per adaptar les velles instal·lacions al nou destí com el d'allotjament o caserna per a l'exèrcit.

El 1703 va obrir les seves portes a un regiment d'infanteria i un de cavalleria provinents d'Itàlia. A mitjan segle XVIII Carles Boni en el seu *Epítome historial* (1752) descriu el castell dient: "Vecino a la catedral, que la compite en la grandísima mole, solidez y magnificencia de fábrica: ha quedado con el nombre de castillo del Patriarca, y sirve para cuartel de la tropa, capaz de acuartelar mucha más gente

ARXIU JORDI ROVIRA

Dibuix de Vicentó que mostra les ruïnes del castell del Patriarca després de la voladura dels francesos

ARXIU HISTÓRIC ARXIDIOCESÀ DE TARRAGONA

Dibuix de Bonaventura Hernández amb la seva proposta de restitució d'una de les façanes del castell

que el sobre dicho castillo del Rey".

Entre els objectius militars que les tropes napoleòniques van fer desaparèixer en abandonar la ciutat el 1813 hi figurava el castell del

Patriarca. La nit del 18 al 19 d'agost els explosius van acabar amb sis segles d'història del castell que, malgrat tot, durant uns anys encara va presidir Tarragona, ja que de les seves restes en va romandre altha mitja torre. El 1822 encara subsistien vestigis notables del castell i no va ser fins 1824 quan l'arquebisbe Fernando Echanove va optar per vendre els terrenys del castell del Patriarca per urbanitzar-los i permetre la construcció d'habitatges. El procés va ser ràpid i el 1869 només en quedava un solar pendent d'edificar.

Moltes de les cases d'aquesta zona presenten ara façanes amb pedra, fruit del reciclatge dels antics carreus del castell del Patriarca. El barri el protegeix des de la seva capelleta votiva la mare de Déu del Roser, que prové d'una de les façanes del castell. I hi ha la creença tradicional que el finestral gòtic més gran de la rectoria de la catedral al pla de la Seu també procedeix del castell. De la fortalesa desapareguda en queden marques a la catedral ja que, en produir-se la voladura, centenars de carreus van sortir disparats pels aires i alguns van impactar en taulades i murs de la seu, on encara hi ha unes quantes marques que són perfectament visibles.●

EDICTE
Per la Junta de Govern Local d'aquest Ajuntament de Tortosa, en sessió ordinària de data 7 de maig del 2012 es va acordar, de conformitat amb l'article 54 del D.L. 1/2010 de 3 d'agost pel qual s'aprova el text refós de la llei d'urbanisme, modificat per la llei 3/2012 de 22 de febrer, sotmetre a informació pública pel termini de vint dies comptador des de l'endemà hàbil de la darrera data de publicació del present anunci al BOP i/o diari de major difusió en l'àmbit municipal, la sol·licitud de llicència per a ús provisional formulada per Celulosa de Levante S.A per la construcció de vestidors i menjador en edifici industrial existent a la Carretera C-42, Km 8,5 de Tortosa.

La qual cosa es posa en general coneixement, fent públic aleshores, que el corresponent expedient pot ser consultat al departament d'urbanisme d'aquest Ajuntament de dilluns a divendres en horari de nou a catorze hores.

L'Alcalde,
P.D. (decret 1403/11)
Tinent d'Alcalde i Regidor de Serveis al Territori
Sra. Meritxell Roigé i Pedrola
Tortosa (Tereses de l'Ebre), 14 de maig del 2012

EDICTE
Per la Junta de Govern Local d'aquest Ajuntament de Tortosa, en sessió ordinària de data 7 de maig del 2012 es va acordar, de conformitat amb l'article 54 del D.L. 1/2010 de 3 d'agost pel qual s'aprova el text refós de la llei d'urbanisme, modificat per la llei 3/2012 de 22 de febrer, sotmetre a informació pública pel termini de vint dies comptador des de l'endemà hàbil de la darrera data de publicació del present anunci al BOP i/o diari de major difusió en l'àmbit municipal, la sol·licitud de llicència per a ús provisional formulada per Celulosa de Levante S.A per ampliació zona complementària activitat comercial en edifici industrial existent a la Carretera C-42, Km 8,5 de Tortosa.

La qual cosa es posa en general coneixement, fent públic aleshores, que el corresponent expedient pot ser consultat al departament d'urbanisme d'aquest Ajuntament de dilluns a divendres en horari de nou a catorze hores.

L'Alcalde,
P.D. (decret 1403/11)
Tinent d'Alcalde i Regidor de Serveis al Territori
Sra. Meritxell Roigé i Pedrola
Tortosa (Tereses de l'Ebre), 14 de maig del 2012